

3 V

Święto Narodowe Trzeciego Maja

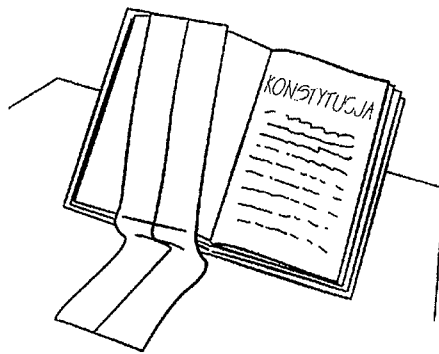
Święto Narodowe Trzeciego Maja to święto państwowe, które obchodzone jest w rocznicę uchwalenia w 1791 roku Konstytucji 3 maja Rzeczypospolitej Obojga Narodów (czyli Polski i Litwy połączonych unią). Konstytucja to podstawowy zbiór praw obowiązujących w danym państwie, a ta uchwalona 3 maja 1791 roku miała szczególne znaczenie. Uważa się, że była ona pierwszą w Europie i drugą na świecie, po konstytucji amerykańskiej z roku 1787, nowoczesną i demokratyczną konstytucją.

Konstytucja 3 maja była odpowiedzią na fatalną sytuację wewnętrzną i międzynarodową naszego kraju. Powszechnie nadużywano wówczas prawa *liberum veto* (znaczy: nie pozwalam), dzięki któremu każdy poseł mógł w dowolnej chwili zerwać obrady sejmu. Wystarczyło, że krzyknął „Liberum veto!”, protestując przeciwko jakiejś uchwale i nawet nie miał obowiązku uzasadniać swojego sprzeciwu. To doprowadziło do upadku Polski - kraju, który 150 lat wcześniej był jedną z największych potęg europejskich. Osłabione państwo stało się łatwym łupem dla państw sąsiednich.

5 lipca 1772 przedstawiciele Rosji, Prus i Austrii podpisali akt pierwszego rozbioru Polski. Zaborcy zajęli znaczną część kraju oraz zażądali podpisania przez Sejm aktu rozbiorowego. W przypadku braku zgody Sejmu grozili dalszymi rozbiorami i pod tą presją oraz za zgodą króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, Sejm ratyfikował, czyli zatwierdził ten akt. Tak oto na długie lata Polska przestała być wolnym krajem. Polacy jednak nigdy nie pogodzili się z niewolą, ciągle pracowali nad zmianą praw, które wzmocniłyby państwo od wewnątrz. Wstępny projekt nowej konstytucji opracowali przy udziale króla wielcy patrioci: Stanisław Małachowski, Ignacy Potocki i Hugo Kołłątaj.

Nowa konstytucja była gotowa na początku maja 1791 roku. Obrady i przyjęcie Konstytucji odbyły się w tajemnicy, wielu posłów przybyło po kryjomu. Zamek Królewski w Warszawie, będący miejscem obrad, był mocno strzeżony przez Gwardię Królewską i oddziały

wojskowe pod wodzą księcia Józefa Poniatowskiego, który przebywał w izbie sejmowej, ochraniając tron królewski. Projekt uchwalenia nowej ustawy wzbudził wielkie protesty jej przeciwników, zwolenników Rosji, Austrii i Prus. O samym przyjęciu konstytucji bez jej czytania przesądził przypadek. Otóż poseł Michał Zabiełło wezwał do przyjęcia konstytucji, a króla do jej zaprzysiężenia. Władca podniósł rękę na znak, że chce zabrać głos, co zostało zrozumiane jako gotowość

Stanisława Augusta Poniatowskiego do złożenia przysięgi. Król złożył więc przysięgę na ręce biskupa krakowskiego Feliksa Turskiego i Konstytucja została przyjęta tego dnia przytłaczającą większością głosów, co spotkało się z owacją tłumu zgromadzonego przed zamkiem.

Konstytucja 3 maja była niezwykle ważna dla naszego kraju i - jak się później okazało - dla całej Europy. Ujęta była w 11 artykułach. Wprowadzała dla mieszczan i szlachty prawo powszechnej niepodległości i podział władzy na ustawodawczą (dwuizbowy parlament), wykonawczą (król) i sędowniczą. Konstytucja ograniczała przywileje uboższej szlachty, natomiast chłopów oddawała pod opiekę państwa. Był to pierwszy krok w kierunku zniesienia poddaństwa chłopów i nadania praw wyborczych tej największej i najbardziej wyzyskiwanej klasie społecznej.

Konstytucja usunęła niektóre przyczyny słabości naszego kraju, między innymi liberum veto. By wzmocnić jedność i bezpieczeństwo Rzeczypospolitej, Konstytucja zniósła Unię Polsko-Litewską, jednocząc w zamian oba kraje w jedno państwo. Zmieniała zasady wyboru króla – nie mogła nim zostać dowolna osoba, a jedynie ktoś z tej samej dynastii, kto dziedziczył tron po swoim krewnym. Miało to zmniejszyć wpływ obcych mocarstw na wybór następcy tronu. Konstytucja przewidywała co dwa lata zebrania sejmu: zwyczajne oraz nadzwyczajne w razie narodowej potrzeby. Władza wykonawcza spoczywała w rękach rady królewskiej, która nosiła nazwę Straży Praw. Każdy akt prawny wydany przez króla wymagał zatwierdzenia odpowiedniego ministra.

Konstytucja obowiązywała tylko przez rok, zanim została obalona przez jej przeciwników wspomaganych rosyjską armią carską. Wiadomo było, że Rosji nie będzie podobać się jakiegokolwiek wzmocnienie Rzeczypospolitej, więc caryca Katarzyna nakazała swoim sprzymierzeńcom: Ksaweremu Branickiemu, Stanisławowi Szczęsnemu Potockiemu i Sewerynowi Rzewuskiemu, aby wydali specjalny manifest. Manifest ten obwieszczał powstanie antyrządowej konfederacji (konfederacja = stowarzyszenie szlachty), która opowiedziała się za starym ustrojem państwa. Była to tak zwana konfederacja targowicka

(od nazwy miejscowości Targowica, gdzie oficjalnie ogłoszono ten akt). Konfederacja targowicka stała się symbolem zdrady narodowej. Do dziś zamiast „zdrada” mówimy czasem „Targowica”. Rozpoczęła się wojna polsko – rosyjska, w czasie której wojsko rosyjskie wzięło górę nad małą armią polską.

Tymczasem król, wbrew wcześniejszym deklaracjom obrony konstytucji, już w lipcu 1792 roku skapitulował i ogłosił swoje przystąpienie do Targowicy. Ta decyzja skompromitowała monarchę i pozwoliła na drugi akt rozbioru Polski. Na początku 1793 roku Rosja i Prusy podpisały traktat, na mocy którego Prusy dostały resztę Wielkopolski i Kujaw, Mazowsze północne z Gdańskiem i Toruniem. Rosja wzięła resztę ziem dawnego Wielkiego Księstwa Litewskiego i Ukrainy. To był potężny cios i wielka katastrofa dla naszego kraju. Z ogromnego do niedawna państwa zostały zaledwie skrawki. Ale Polacy zdobyli się na jeszcze jeden wysiłek w obronie Konstytucji 3 maja. Tym razem na czele powstańczego zrywu stanął generał Tadeusz Kościuszko, bohater wojny z roku 1792, który wcześniej wstąpił się w amerykańskiej wojnie o niepodległość. Nierówne walki zakończyły się niepowodzeniem i w roku 1795 dokonano trzeciego rozbioru Polski. Kraj nasz na długie lata przestał istnieć na mapie politycznej świata.

Mimo ciężkiej sytuacji państwa i jego rozbiorów, pamięć o Konstytucji przez kolejne pokolenia pomagała podtrzymywać polskie dążenia do niepodległości i stworzenia wolnego kraju.

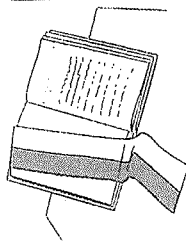
Już 5 maja 1791 roku dzień 3 maja został uznany Świętem Konstytucji 3 Maja. Obchody tego święta były zakazane podczas rozbiorów. Po uzyskaniu niepodległości w 1918 roku, rocznica Konstytucji 3 maja została uznana za święto narodowe. W czasie II wojny światowej Święto Konstytucji 3 Maja zostało zabronione przez Niemców i Rosjan okupujących Polskę. Po II wojnie światowej obchodzono je do 1946 roku, kiedy to w wielu miastach doszło do demonstracji antyrosyjskich. Od tego czasu władze komunistyczne zabroniły publicznego świętowania, a próby manifestacji były tłumione przez milicję. Święto oficjalnie zostało zniesione ustawą z 1951 roku o dniach wolnych od pracy. Do roku 1989 w dniu 3 maja często dochodziło w Polsce do protestów oraz demonstracji antyrządowych i antykomunistycznych. Po zmianie ustroju, od roku 1990, Święto Konstytucji 3 Maja należy do najbardziej uroczyste obchodzonych polskich świąt. W roku 2007 również na Litwie po raz pierwszy obchodzono Święto Konstytucji 3 Maja w hołdzie dla tego ważnego dla Polaków i Litwinów dokumentu.

3 maja: Święto Narodowe Trzeciego Maja

- KALENDARIUM -

1. Święto Narodowe Trzeciego Maja to święto upamiętniające:
 - a) uchwalenie konstytucji amerykańskiej
 - b) powstanie unii Polski i Litwy
 - c) uchwalenie konstytucji Rzeczypospolitej Obojga Narodów.
2. Przyczyną upadku Polski było
 - a) „Liberum veto!” krzyknięte przez jakiegoś posła
 - b) zbyt częste zgłaszanie przez posłów „Liberum veto”
 - c) fatalna sytuacja Polski spowodowana nową konstytucją.
3. Przy tworzeniu konstytucji brali udział:
 - a) król, Stanisław Małachowski, Ignacy Potocki i Hugo Kołłątaj
 - b) August Poniatowski, król Ignacy Potocki i patriota Stanisław Kołłątaj
 - c) Stanisław August Małachowski i inni patrioci polscy.
4. Konstytucja zawierała zapisy, które
 - a) przyczyniły się do osłabienia Polski
 - b) wzmocniły Polskę od wewnątrz
 - c) pozbawiły Polskę króla.
5. Następstwem uchwalenia konstytucji
 - a) była zdrada polskiej szlachty i wybuch wojny polsko-rosyjskiej
 - b) był pakt zawarty z Rosją w Targowicy
 - c) był pierwszy rozbiór Polski.
6. Święto Narodowe Trzeciego Maja
 - a) obchodzone jest nieprzerwanie od dnia 5 maja 1791 roku
 - b) jest świętem narodowym od roku 1918
 - c) obchodzone jest od 2007 roku przez Polskę i Litwę.

Tataani iuberta jestistorykiem.ętnie opowiada dzieciom o bo....aterskich dzieja.... naszej ojczyzny. Dzieci zawsze słu....ają z zainteresowaniem tychistorii. Niekiedy są one pełneumoru – nie milknie wtedy śmie.... iałas. Ale dzisiaj jest ci....o – tata opowiada o u....waleniu Konstytucji 3 maja. Jutro święto państwowe.ubert gra naarmonijce ustnej piękną pieśń „Witaj majowa jutrzeńko”. Pora już uszyć biało-czerwoneorągiewki. Jutro dzieci wezmą je na defiladę –ubert jestarcerzem, aania zu....em. Oboje będą reprezentowali swójufiec. Kiedy podniosą w góręorągiewki, na pewno przypomną sobie o tych, którzy bronilionoru Polski w trudnych ‘czasa.... .

ŚWIĘTO PRACY 1 MAJA

Tego dnia w wielu krajach na całym świecie corocznie obchodzi się Święto Pracy. Jest ono ustanowione dla okazania szacunku osobom, które uczciwie pracują i starają się wykonywać swoje obowiązki jak najlepiej. W Polsce 1 maja jest świętem państwowym i wolnym od pracy.

Wszyscy dla wszystkich

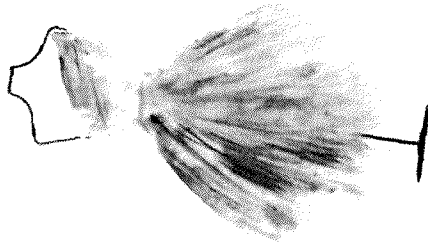
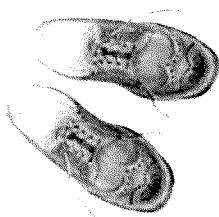
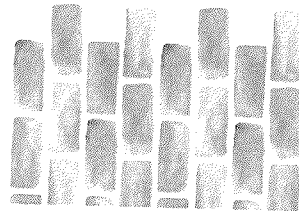
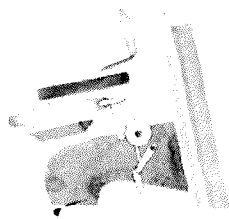
Murarz domy buduje,
Krawiec szyje ubrania,
Ale gdzieżby co uszył,
Gdyby nie miał mieszkania?

A i murarz by przecie
Na robotę nie ruszył,
Gdyby krawiec mu spodni
I fartucha nie uszył.

Piekarz musi mieć buty,
Więc do szewca iść trzeba,
No, a gdyby nie piekarz,
Toby szewc nie miał chleba.

Tak dla wspólnej korzyści
I dla dobra wspólnego
Wszyscy muszą pracować,
Mój maleńki kolego.

Julian Tuwim

maj
1

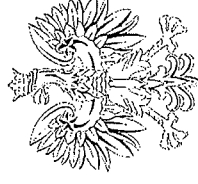
maj
2

maj
3

Mazurek Dąbrowskiego

(Pieśń legionów polskich we Włoszech)

autor: Józef Wybicki, 1797

Jeszcze Polska nie zginęła,
Kiedy my żyjemy.

Co nam obca przemoc wzięła,
Szablą odbierzemy.

Marsz, marsz Dąbrowski,
Z ziemi włoskiej do Polski.
Za twoim przewodem
Złączym się z narodem.

Przejdziem Wisłę, przejdziem Wartę,
Będziem Polakami.
Dał nam przykład Bonaparte,
Jak zwyciężać mamy.

Marsz, marsz, Dąbrowski...

Jak Czarniecki do Poznania
Po szwedzkim zaborze,
Dla ojczyzny ratowania
Wrócim się przez morze.

Marsz, marsz, Dąbrowski...

Już tam ojciec do swej Basi
Mówi zapłakany –
Słuchaj jeno, pono nasi
Biją w tarabany.

WITAJ, MAJOWA JUTRZENKO

Witam majowa jutrenko,
Świeć naszej polskiej kramie,
Uczcimy ciebie piosenką.
Która w całej Polsce słynie:
/Witaj Maj, piękny Maj,
U Polaków błogi raj!/bis

Nierząd braci naszych cisnął,
Gnuśność w rękę króla spalał,
A wrem trzeci Maj zabłysnął,
I nasza Polska powstała.
/Wiwat Maj, piękny Maj,
Wiwat wielki Kociątaj!/bis

Ale chytróści gadzina,
Młot swój na nas gotowała,
Z piekła rodem Katarzyna
Moskalami nas zalała:
/Chociaż kwitł piękny Maj,
Rozszarpano biedny kraj!/bis

Na ustroniu jest ruina,
W której pamięć Polak chował;
Tam za czasów Konstantyna
Szpieg na naszych łzach czatował.
/Gdy nadszedł Trzeci Maj,
Kajdanami brzęczał kraj!/bis

Wtenczas Polak ze iza w oku,
Smutkiem powlókł blade lice,
Trzeciego Maja co roku,
Wspominał lubą rocznicę
/I wzdychał; „Boże daj,
By zabłysnął trzeci Maj!”/bis

W piersiach rozpacz uwieczona
W listopadzie wstrzesza serce,
Wstaje Polska z grobu łona,
Pierzchają dumni morderce.
/Błysnął znów Trzeci Maj,
Teraz nasz wesoty kraj!/bis